

35050 Racisme en Discriminatie

Nr. 61 Brief van de staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 december 2025

Met deze brief informeer ik uw Kamer over het aantal ingediende aanvragen voor bekostiging van nieuwe openbare en bijzondere scholen in het funderend onderwijs. Sinds de komst van de nieuwe stichtingssystematiek in 2021 wordt uw Kamer periodiek geïnformeerd over het aantal aanvragen voor bekostiging van nieuwe scholen en hun voortgang.¹ Van 1 juli tot 1 november 2025 konden initiatiefnemers hun aanvragen indienen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (hierna: DUO). Ook informeer ik uw Kamer graag over enkele uitkomsten ten aanzien van de gestarte scholen uit eerdere stichtingsrondes. Tot slot licht ik toe hoe de monitoring en verdere ontwikkeling van de stichtingsprocedure vorm krijgen.

Overzicht stichtingsaanvragen: ronde 2025-2026

Hieronder volgt het overzicht van het aantal ingediende aanvragen voor bekostiging van nieuwe scholen uit de huidige stichtingsronde, uitgesplitst naar sector.

In totaal zijn er 90 initiatieven gemeld bij DUO (pre-registraties). In de periode van 1 juli tot en met 29 oktober konden ouders die belangstelling hebben voor een nieuwe school ouderverklaringen afgeven. De ouderverklaringen hebben een voorspellende waarde voor de levensvatbaarheid van het initiatief.² Ook werkten de initiatiefnemers in deze periode aan het kwaliteitsplan voor hun nieuwe school. Voor 1 november hebben 52 van deze initiatieven een aanvraag voor bekostiging ingediend: 34 in het primair onderwijs en 18 in het voortgezet onderwijs.³ Dat betekent dat er ten opzichte van een dalende trend in eerdere jaren weer een licht

¹ Zie ook: Kamerbrief over resultaten stichtingsaanvragen en bekostigingsbesluiten nieuwe scholen 2024-2025, 24 juni 2025, Kamerstuk 35 050, nr. 59.

² Het aantal benodigde ouderverklaringen per initiatief hangt (mede) af van de geldende stichtingsnorm.

³ De overige initiatieven die een pre-registratie indienden hebben uiteindelijk geen aanvraag tot bekostiging ingediend. Daarmee vervalt de pre-registratie.

stijgende trend te zien is in het aantal stichtingsaanvragen (zie tabel hieronder). Het aantal ingediende aanvragen is niet per definitie het aantal nieuw op te richten scholen: in het verdere proces kan blijken dat niet elke aanvraag voldoet aan de gestelde eisen. De totale verwachte bandbreedte van nieuwe scholen ligt tussen de 20 en 50 nieuwe scholen per jaar.

	2021	2022	2023	2024	2025
Pre-registraties	102	98	76	71	90
Ouderverklaringen	10.382	7.280	5.449	9.125	10.152
Aanvragen totaal	56	47	39	40	52
<i>Waarvan po</i>	41	36	31	24	34
<i>Waarvan vo</i>	15	11	8	16	18

Primair onderwijs

Van de in totaal 52 aanvragen zijn er 34 ingediend in het primair onderwijs. Deze bestaan uit:

- 29 aanvragen voor een nieuwe basisschool en 5 voor verzelfstandigingen⁴
 - o waarvan 4 aanvragen voor een openbare school en 30 voor een bijzondere school
- 32 van de aanvragen zijn ingediend door bestaande schoolbesturen en 2 door nieuwe schoolbesturen

Voortgezet onderwijs

Van de in totaal 52 aanvragen zijn er 18 ingediend in het voortgezet onderwijs. Deze bestaan uit:

- 12 aanvragen voor een nieuwe vo-school of vo-scholengemeenschap, 3 voor een splitsing van een bestaande school, en 3 voor het verbreden van het onderwijsaanbod op een bestaande school
 - o waarvan 4 aanvragen voor een categorale vo-school en 8 voor een vo-scholengemeenschap
- 2 van de aanvragen zijn voor een openbare vo-school en 16 voor een bijzondere vo-school
- 14 van de aanvragen zijn ingediend door bestaande schoolbesturen en 4 door nieuwe schoolbesturen

⁴ Het bevoegd gezag kan een aanvraag doen om een reeds bestaande onderwijslocatie (een nevenvestiging of een dislocatie) te *verzelfstandigen* tot zelfstandige school.

Proces van aanvraag tot bekostigingsbesluit

In de komende maanden worden de aanvragen getoetst. Zo controleert DUO onder meer of de prognose van het verwachte aantal leerlingen voldoet aan de betreffende stichtingsnorm, of de aanvrager de schoolbesturen, de gemeente, en het samenwerkingsverband passend onderwijs in de regio heeft uitgenodigd voor een gesprek, en of de beoogde bestuurders en intern toezichthouders van het initiatief beschikken over geldige Verklaringen Omtrent het Gedrag.⁵ Voldoet een aanvraag aan deze formele eisen, dan wordt deze doorgestuurd naar de Inspectie van het Onderwijs (IvhO, hierna: inspectie). De inspectie toetst de te verwachten onderwijskwaliteit aan de hand van zes deugdelijkheidseisen, waaronder zicht op de ontwikkeling en begeleiding van leerlingen en burgerschapsonderwijs. Als een aanvraag voldoet aan alle gestelde voorwaarden volgt voor 1 juni 2026 een positief bekostigingsbesluit. De nieuwe school kan vervolgens haar deuren openen in het schooljaar 2027-2028.⁶ Over het aantal positieve bekostigingsbesluiten, en daarmee het aantal nieuw op te richten scholen, informeer ik uw Kamer (periodiek) in juni 2026.

Uitvoeringspraktijk gesprek in de regio: aanpassing

Vanaf deze ronde is een aanscherping in de controle op het gesprek in de regio doorgevoerd. Het gaat om de verplichting tot het versturen van de gespreksuitnodigingen door initiatiefnemers aan de lokale onderwijspartijen, waaronder de schoolbesturen met scholen en vestigingen in het voedingsgebied. Aanleiding hiervoor was dat tot nu toe het uitvoeringsproces zodanig was ingeregeld dat beoordeeld werd of het aannemelijk was dat een initiatiefnemer alle schoolbesturen had uitgenodigd voor een gesprek. Vanaf de lopende aanvraagronde is dit werkproces aangepast, en wordt er een 100% controle uitgevoerd. Dit kan gevolgen hebben voor de beoordeling van de aanvraag; wanneer niet volledig aan deze wettelijke eis wordt voldaan, leidt dit in beginsel tot afwijzing van de aanvraag. Het gesprek waartoe voorafgaande aan de aanvraag moet worden uitgenodigd, is onder meer van belang om de onderwijspartijen in de regio te informeren over het initiatief voor een nieuwe school, mogelijke samenwerking

⁵ Daarbij controleert DUO tevens of de beoogde bestuurders en intern toezichthouders in de afgelopen vijf jaar niet betrokken zijn geweest bij een rechtspersoon met een onherroepelijke aanwijzing of bij een school die gesloten is vanwege zeer zwakke onderwijskwaliteit.

⁶ De verzelfstandigingen van bestaande onderwijslocaties kunnen starten in schooljaar 2026-2027.

te verkennen en om met de gemeente in gesprek te gaan over huisvesting en ander relevant gemeentelijk beleid. Als handreiking stuurt DUO sinds de huidige aanvraagronde aan alle initiatiefnemers een lijst met de schoolbesturen die in dit kader moeten worden benaderd, inclusief hun contactgegevens zoals deze bij DUO bekend zijn. Hiermee wordt beoogd te verduidelijken voor initiatiefnemers waaraan moet worden voldaan.

Stand van zaken eerdere stichtingsrondes

Kwaliteitsonderzoeken op nieuwe scholen

In de stichtingsprocedure speelt onderwijskwaliteit een belangrijke rol: niet alleen moet de inspectie vooraf positief adviseren over de te verwachten onderwijskwaliteit van een initiatief, ook bezoekt de inspectie elke nieuwe school in het eerste jaar na de start voor een eerste kwaliteitsonderzoek. Het doel hiervan is te waarborgen dat ook recent gestarte scholen voldoende onderwijskwaliteit kunnen leveren.

Zo bezocht de inspectie vorig jaar de in augustus 2023 gestarte scholen in het kader van een eerste kwaliteitsonderzoek: 29 scholen kregen het eindoordeel 'voldoende', drie het eindoordeel 'onvoldoende' en twee het eindoordeel 'zeer zwak'. De vijf basisscholen met een oordeel 'onvoldoende' of 'zeer zwak' zijn dit jaar in het kader van een herstelonderzoek opnieuw bezocht. Alle vijf de scholen hebben zich weten te verbeteren en het eindoordeel 'voldoende' gekregen.

Dit voorjaar bezocht de inspectie de 30 scholen die in augustus 2024 van start gingen: 22 scholen ontvingen het eindoordeel 'voldoende', zeven het eindoordeel 'onvoldoende' (6 po, 1 vo) en één basisschool het eindoordeel 'zeer zwak'. Deze cijfers zijn een nulmeting, omdat de inspectie voor de komst van de nieuwe procedure niet standaard langsging bij nieuwe scholen in het eerste jaar na de start.

Hoewel het totaalbeeld van de kwaliteitsoordelen overwegend positief is, is er een achttal scholen (start in augustus 2024) dat hard aan de slag moet om de onderwijskwaliteit weer op peil te krijgen. Deze scholen kunnen hiertoe de hulp inroepen van de sectorale programma's Goed Worden, Goed Blijven (po) en Leren

Verbeteren (vo), die scholen ondersteunen bij het terugdringen van kwaliteitstekorten.

Start nieuwe scholen augustus 2025

Afgelopen augustus openden in totaal 28 nieuwe scholen hun deuren: 18 scholen uit de derde aanvraagronde (2023-2024) (17 po, 1 vo), 7 aanvragers uit de tweede ronde die een jaar uitstel aanvroegen en kregen voor de start, en 3 verzelfstandigingen van bestaande onderwijslocaties uit de vierde aanvraagronde. Deze nieuwe scholen worden in het voorjaar van 2026 door de inspectie bezocht voor hun eerste kwaliteitsonderzoek.

Monitoring en doorontwikkeling van de wet

Sinds haar invoering in 2021 wordt de nieuwe stichtingsprocedure nauwgezet gemonitord en geëvalueerd door een consortium bestaande uit Oberon, het Kohnstamm Instituut en KBA Nijmegen. De evaluatie vindt plaats onder initiatiefnemers, gemeenten, en andere stakeholders, en behandelt thema's als het aanvraagproces, de belangstellingsmeting, onderwijskwaliteit en huisvesting. Eind dit jaar wordt de eerste eindevaluatie opgeleverd en begin 2026 zal deze met uw Kamer worden gedeeld. Met de evaluatie in de hand zal worden gezien of en op welke onderdelen de stichtingsprocedure moet worden herzien. Deze onderdelen zullen zorgvuldig in kaart worden gebracht en worden geanalyseerd, opdat hier weloverwogen conclusies aan kunnen worden verbonden. De beleidsreactie volgt naar verwachting voor de zomer van 2026.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
K.M. Becking

